

CONTRACTOR

Academia Română, Filiala Iași

Președinte

Acad. Viorel Barbu

Nr. și data înregistrării

Programul:	IDEI
Tipul proiectului:	Proiecte de cercetare exploratorie
Cod proiect:	ID 816

SINTEZA LUCRĂRII, 2009

Titlul proiectului *Discurs istoric și diplomație: românii din Transilvania și Basarabia în politica externă a României (1877-1947)*

Director de proiect: dr. Flavius-Viaceslav Solomon

Activitățile în cadrul proiectului au fost stabilite prin anexa II la contractul de finanțare încheiat între Filiala Iași a Academiei Române și Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS) și s-au situat pe următoarele paliere: 1. clarificări tematice preliminare și stabilirea responsabilităților în cadrul proiectului; 2. elaborarea unui ghid intern bibliografic și al surselor de arhivă; 3. cercetări în biblioteci și arhive; 4. diseminarea primelor rezultate.

1. Clarificări tematice preliminare și stabilirea responsabilităților în cadrul proiectului

Pentru anul 2009 au fost stabilite următoarele direcții de cercetare:

1. „Românii din Basarabia în discursul academic din Rusia/ URSS și reflectarea acestuia în acțiunile diplomatice ale Rusiei/URSS” (responsabil: dr. Flavius-Viaceslav Solomon);
2. „Românii din Transilvania și Basarabia în discursul istoriografic românesc” (responsabil: dr. Lucian Nastasă-Kovacs);
3. „Românii transilvăneni în discursul academic din Austro-Ungaria/ Ungaria și reflectarea acestuia în acțiunile diplomatice ale Imperiului habsburgic/ Ungaria” (responsabil: dr. Lajos-Lorand Madly);

4. „Problematika basarabeană în activitatea „emigrației academice” basarabene din România. Conexiuni cu lumea politică și diplomația românească” (responsabil: dr. Andrei Cușco);
5. „Elemente ale discursului istoric în acțiunile diplomației românești vizavi de Transilvania și Basarabia (1877-1918)” (responsabil: dr. Liviu Brătescu);
6. „Elemente ale discursului istoric în acțiunile diplomației românești vizavi de Transilvania și Basarabia (1918-1947) (responsabil: dr. Paul Nistor).

2. Elaborarea unui ghid intern bibliografic și al surselor de arhivă

A fost consultată o amplă bibliografie aferentă temei, pe baza bibliografiilor tematice publicate de-a lungul timpului de către istorici și centre de cercetare din țară și străinătate (în special din Ungaria, Austria, Rusia, Republica Moldova, Germania), a cataloagelor „clasice” de bibliotecă din Iași, Cluj-Napoca, Chișinău, București, Viena, Moscova și München, cât și a celor disponibile în regim on-line (în special Library of Congress din Washington și British Library din Londra). De asemenea, un accent important a fost pus pe identificarea surselor documentare de arhivă, în special prin consultarea unor cataloage și îndrumare. A rezultat, în consecință, o bază bibliografică și documentară impresionantă. După lansarea paginii internet informația urmează a fi pusă la dispoziția tuturor cercetătorilor interesați.

3. Cercetări în biblioteci și arhive

Locații

Cercetările s-au desfășurat în cea mai mare parte la Institutul de Istorie „A. D. Xenopol” din Iași al Academiei Române (dr. Flavius-Viaceslav Solomon, dr. Paul-Octavian Nistor, dr. Liviu Brătescu), Institutul de Istorie „G. Barițiu” din Cluj-Napoca al Academiei Române (dr. Lucian Nastasă-Kovacs, dr. Lajos-Lorand Madly) și New Europe College/ Colegiul Noua Europă din București (dr. Andrei Cușco).

De asemenea, membrii în cadrul proiectului au întreprins mai multe deplasări de documentare în biblioteci și arhive din România, Republica Moldova, Germania, Austria, Federația Rusă, după cum urmează:

a) biblioteci

Biblioteca Publică Istorică din Federația Rusă, Moscova (dr. Flavius-Viaceslav Solomon);

Biblioteca Națională a Republicii Moldova (dr. Andrei Cușco și dr. Flavius-Viaceslav Solomon);

Biblioteca Academiei Române, București (dr. Lucian Nastasă, dr. Liviu Brătescu, dr. Paul-Octavian Nistor, dr. Andrei Cușco);

Biblioteca Centrală Universitară din Cluj-Napoca (dr. Lucian Nastasă-Kovacs, dr. Lajos-Lorand Madly);

Biblioteca Centrală Universitară din Iași (dr. Flavius-Viaceslav Solomon, dr. Paul-Octavian Nistor, dr. Liviu Brătescu);

Biblioteca de Stat a Bavariei din München (dr. Flavius-Viaceslav Solomon);

Biblioteca Națională Austriacă din Viena (dr. Lajos-Lorand Madly);

Biblioteca Academiei de Științe din Republica Moldova (dr. Andrei Cușco).

b) arhive

Arhivele Naționale din București, dr. Liviu Brătescu și dr. Paul Nistor: fond Brătianu (1850-1948, cu număr de inventar 1286), fond C. Argetoianu (1883-1935, număr inventar

1624), fond P.P.Carp (1828-1906, număr inventar 1119), fond Catargiu (1871-1958, număr inventar 1628), fond Rosetti (1870-1955, număr inventar 1294), fond Mihail Kogălniceanu (1866-1938, număr inventar 1700), Fond Krețulescu (1644-1968, număr inventar 1839), fond Alexandru Marghiloman (1870-1924, număr inventar 1143), fond Carol I personal (1823-1914, număr inventar 1453, 1455) (dr. Liviu Brătescu), fond I.G. Duca (număr inventar 1443), fond Alexandru Averescu (număr inventar 1753), fond Al. Lapedatu (număr inventar 1234), fond Nicolae Iorga (număr inventar 1230), fond Grigore Gafencu (număr inventar, 1698, 2106), fond Ioan Gigurtu (număr inventar, 1229), fond Nicolae Titulescu (număr inventar 1720), fond Onisifor Ghibu (număr inventar 1835), Fond Tache Ionescu (număr inventar 1232), fond Regele Ferdinand (personal, număr inventar 1337), fond Regele Carol II (personal, număr inventar 1336), fond Ministerul Propagandei Naționale, vol. I (număr inventar 2904) și vol. II (număr inventar 2905) (dr. Paul-Octavian Nistor).

Haus-, Hof- und Staatsarchiv din Viena: secțiunea Geheimakten (documente secrete), fondul privitor la Congresul de la Berlin (1877-1878); secțiunea „Agentie- und Generalkonsulatsarchiv” (1833-1866, 9 cutii conținând rapoarte ale diplomaților austro-ungari la București și Sinaia) și Gesandtschaftsarchiv (1897-1916); fondul Ministerului de Externe Austriac (dr. Lajos-Lorand Madly).

Rezultate preliminare

1. Tema „Românii din Basarabia în discursul academic din Rusia/ URSS și reflectarea acestuia în acțiunile diplomatice ale Rusiei/URSS” (responsabil: dr. Flavius-Viaceslav Solomon).

A fost consultată literatura istorică rusă și sovietică publicată între 1850 și 1940. Printre lucrările de referință analizate se numără: *Ob etnografičeskoj karte evropejskoj Rossii Petra Keppena, izdannoj Imperatorskim Russkim Geografičeskim Obščestvom, vtoroe izdanie, Sankt-Peterburg, 1853; Etnografičeskaja vystavka 1867 goda Imperatorskogo Obščestva Ljubitelej Estestvoznaniija, Antopologii i Etnografii sostojaščego pri Imperatorskom Moskovskom Universitete = Izvestija Imperatorskogo Obščestva Ljubitelej Estestvoznaniija, Antopologii i Etnografii, tom. XXIX, Moskva, 1878); Geografičeskoe opisanie Evropejskoj Rossii. Sostavitel' V. Markozov, Kiev, 1888; Pompej Nikolaevič Batjuškov, Bessarabija. Istoričeskoe opisanie. S vysočajšego soizvolenija izdano pri Ministerstve Vnutrennih Del, Sankt-Peterburg, 1892; V. N. Butovič, Materialy dlja etnografičeskoj karty Bessarabskoj gubernii, Kiev, 1916; H. Rakovskij, Bojarskaja Rumynija, Moskva, 1922; H. Rakovskij, Rumynija i Bessarabija, Moskva, 1925; H. Rakovskij, V. Dembo, Rumynskie pritjazanija na Bessarabiju, Moskva, Leningrad, 1926.*

Investigațiile de până în prezent indică asupra existenței a patru etape în evoluția receptării și interpretării identității moldovenilor din Basarabia de către mediile academice ruse (istorici, etnografi, geografi). Într-o primă fază, care a durat până către anii 1860, informațiile aveau mai degrabă un caracter general, cu trimiteri la istoria Basarabiei, ca parte componentă a Principatului Moldovei și în strânsă legătură cu istoria Țării Românești. După 1861, odată cu creșterea interesului mediului academic rus pentru problematica națională, în special ca urmare a răscoalei polonezilor, apar și primele referințe la identitatea națională din provincia dintre Prut și Nistru, majoritatea autorilor ruși vorbind de *românii* sau *moldo-românii* din Basarabia. Asimilarea din punct de vedere național a românilor din Basarabia cu cei din Vechiul Regat, dar chiar și cu cei din Transilvania și Bucovina, se regăsește și în lucrările apărute în Rusia în primii ani de după preluarea puterii de către bolșevici, chiar dacă elementul dominant al discursului vizavi de Basarabia a fost cel al luptei de clacă. Un exemplu elocvent în acest sens îl constituie lucrările lui Cristian Rakovski. De la mijlocul anilor 1929 se poate vorbi de o mutație semnificativă în discursul autorilor sovietici față de

românii din Basarabia. Eșecul „revoluției mondiale”, de care se lega și speranța creării unui stat sovietic românesc, din care să facă parte eventual și Basarabia, a marcat dezvoltarea în URSS a discursului moldovenist, potrivit căruia moldovenii și românii reprezentau două națiuni distincte.

2. Tema „Românii din Transilvania și Basarabia în discursul istoriografic românesc” (responsabil: dr. Lucian Nastasă-Kovacs).

În centrul atenției s-au aflat lucrările istoricilor români în care este discutată problema identității românilor din Transilvania și Basarabia în perioada cuprinsă între Congresul de la Berlin (1878) și Conferința de Pace de la Paris (1947). Dintre autorii de până la primul război mondial, au fost analizate, în această fază a proiectului, lucrările lui A. D. Xenopol, Nicolae Iorga, a emigranților din Transilvania și Basarabia. A putut fi constatat faptul că intensitatea cu care românii din cele două provincii apar în studiile istoricilor români a fost determinată de anumite evenimente istorice, în general, și de situația în relațiile dintre Regatul Român, pe de o parte, Rusia și Austro-Ungaria, pe de altă parte. Semnificativă în acest sens este criza în relațiile cu Imperiul Habsburgic sau comemorarea în Rusia în 1812 a centenarului anexării Basarabiei. Pentru anii de după 1918 s-a putut constata o creștere semnificativă a numărului lucrărilor în care este abordată problematica identității în cele două provincii. Creșterea se explică, mai ales în cazul studiilor apărute în limbi străine, prin nevoia de a susține cu argumente istorice drepturile statului român asupra Transilvaniei și Basarabiei. Pentru etapele următoare se impune o cercetare a surselor de arhive, care ar putea ușura o mai bună înțelegere a modului în care au fost selectați autorii și au fost distribuite aceste lucrări în afara țării. Și în perioada interbelică, discursul istoriografic românesc cu referire la cele două provincii s-a aflat în strânsă legătură cu situația internațională a României, marcată profund de irendentismul maghiar și sovietic.

3. Tema „Românii transilvăneni în discursul academic din Austro-Ungaria/ Ungaria și reflectarea acestuia în acțiunile diplomatice ale Imperiului habsburgic/ Ungaria” (responsabil: dr. Lajos-Lorand Madly).

Cercetările întreprinse în 2009 s-au concentrat, alături de lucrări istoriografice, asupra fondurilor de arhivă relevante pentru tematica studiată.

Fondurile arhivistice care prezintă interes se regăsesc cu preponderență în Haus-, Hof- und Staatsarchiv din Viena. În această primă fază de o atenție deosebită s-a bucurat perioada 1867-1900, interesul maxim prezentându-l diferitele rapoarte privind politica externă a Imperiului austriac în acest răstimp. În secțiunea „Geheimakten” (documente secrete) a arhivei amintite, a fost începută cercetarea fondul privitor la Congresul de la Berlin (1878), unde însă se află mult prea puține referiri la situația Țărilor Române și mai ales la românii ardeleni, aici fiind conținute preponderent documente cu relevanță balcanică.

Aceeași secțiune amintită conține însă și arhivele consulare și ale agenției din București, structurate pe două secțiuni mari: „Agentie- und Generalkonsulatsarchiv” (1833-1866, 9 cutii conținând rapoarte) și Gesandtschaftsarchiv (1897-1916, în total 20 de cutii). Aceste două unități conțin aproape în exclusivitate „rapoartele politice” trimise periodic de către reprezentanții statului austriac, care se aflau în misiune la București sau temporar la Sinaia. În cadrul rapoartelor propriu-zise au fost identificate extrase și descrieri ale presei vremii din România, note informative separate asupra situației politice, mai ales privind crizele guvernamentale sau semnele instabilității politice. Rapoartele în sine conțin numeroase notițe privind discuțiile purtate de către diplomații austrieci cu politicienii din România sau cu regele însuși privitor la problemele comune mai importante. Prin parcurgerea acestor documente s-a reușit întocmirea de fișe privitoare la chestiunile mai importante din perioada

de până în anul 1900; în această vreme, de exemplu susținerea din partea Bucureștiului a școlilor românești din Brașov în perioada largă 1868-1900 se pare că a fost o temă foarte importantă în relația dintre cele două țări căreia îi sunt dedicate în acest fond chiar dosare separate.

Un alt fond important pentru studierea politicii externe și a relațiilor dintre România și Austro-Ungaria este cel al Ministerului de externe austriac, unul dintre cele mai masive fonduri pentru această perioadă. Subdiviziunea acestuia denumită „arhiva politică” are câte o secțiune pentru fiecare țară cu care Imperiul habsburgic a întreținut relații diplomatice. Anii-limită pentru secțiunea privitoare la România sunt 1879-1918, în general fondul subdivizându-se pe o unitate conținând rapoarte și pe cealaltă cuprinzând protocoale. Acest fond mai conține un număr de dosare tematice masive care dezbate de exemplu chestiunea evreiască în România, activitățile mișcării naționale și implicațiile sale iredentiste în Transilvania (1893-1914), protecția supușilor statului austro-ungar pe teritoriul României, și în fine chestiuni referitoare la război. Considerat unul dintre cele mai importante aflate la Viena privitor la tema studiată, fondul respectiv va fi cercetat amănunțit în perioada următoare.

4. Tema „Problematika basarabeană în activitatea „emigrației academice” basarabene din România. Conexiuni cu lumea politică și diplomația românească” (responsabil: dr. Andrei Cușco).

La această temă cercetările au urmărit următoarele direcții:

- a. Investigarea rolului unor personalități de origine basarabeană (sau având legături durabile cu Basarabia) în cadrul discursului național și al dezbaterilor legate de prioritățile politicii externe românești la începutul secolului XX. Atenția a fost axată, în special, pe reprezentanții comunității „emigranților basarabeni” din Regatul României (Z. Arbore, C. Stere, A. Nour, A. Frunză ș. a.), care s-au manifestat în contextul polemicii privind orientarea externă a României în perioada neutralității, când interacțiunea dintre discursul intelectualilor și activitatea diplomatică a fost deosebit de intensă.

- b. Reflectarea reciprocă (în România și Rusia) a aniversării în 1912 a 100 de ani de la anexarea Basarabiei la Imperiul Romanovilor. Deși momentul 1912 a marcat mai curând o discrepanță dintre poziția oficială (în esență neutră) a guvernului român și luările de atitudine mult mai tranșante ale unor intelectuali importanți (de exemplu, A. D. Xenopol sau N. Iorga, implicați direct în manifestările comemorative), reacția diverselor cercuri politice din Regat a fost atent urmărită de presa și oficialitățile ruse. S-a încercat identificarea, în presa din epoca respectivă, a relatărilor referitoare la „problema basarabeană” în contextul evenimentelor din 1912 (sub forma unor reportaje despre diverse „incidente de frontieră” cu încărcătură simbolică sau privind manifestările preconizate în Regat). În acest scop, au fost folosite și unele fonduri păstrate în Arhiva Națională din Republica Moldova (în speță, ANRM, fond 2, inv. 1, dosar 9053, care conține articole de presă și corespondență oficială în această privință).

- c. În fine, au fost efectuate primele prospecții legate de problema spionajului rusesc din România (adesea tratată în mod destul de superficial) și situația ambiguă a emigranților basarabeni în acest context. În acest sens, deosebit de utile s-au dovedit publicațiile unor istorici din Republica Moldova (de exemplu, Gheorghe Negru sau Ion Varta) în legătură cu unele figuri controversate ale emigrației basarabene din Regat (în special Gh. Madan sau T. Porucic). Scopul a fost încadrarea acestor aspecte în imaginea generală a „problemei basarabene”, așa cum s-a cristalizat aceasta în Regat la începutul secolului al XX-lea.

5. Tema „Elemente ale discursului istoric în acțiunile diplomației românești vizavi de Transilvania și Basarabia (1877-1918)” (responsabil: dr. Liviu Brătescu).

Activitatea a constat în cercetarea lucrărilor istoriografice și în studierea unor dosare din Arhivele Naționale ale României și Arhiva Diplomatică a M.A.E.. Unele dintre acestea au fost puse deja în valoare în două comunicări științifice susținute la două simpozioane.

Cercetarea documentelor de arhivă a permis identificarea opiniilor unor lideri politici români care au jucat un rol important în luarea unor decizii în politica externă românească și care au imprimat alături de Carol I o anumită linie diplomației românești în intervalul (1877-1919). S-a putut observa existența unor puncte comune, dar și a celor divergente față de situația românilor din Transilvania și Basarabia, în rândul politicianilor români când se aflau la putere și în opoziție. Stabilirea evenimentelor care au determinat formarea unui anumit discurs politic al liderilor de la București față de teritoriile românești aflate în componența celor două state vecine, Rusia și Austro-Ungaria în perioada 1877- 1919, a fost posibilă după parcurgerea altor documente din fondurile amintite. Apropierea care începe să se producă între România și Dubla Monarhie presupunea depășirea câtorva obstacole importante. Dacă pentru guvernul de la București era destul de greu de acceptat și explicat către electoratul român un eventual acord față de intenția manifestată de Viena după Congresul din 1878 de a-și asigura preponderența asupra Dunării, astfel încât să aibă protejate interesele economice, pentru habsburgi susținerea acordată de liberali mișcării naționale românești din Transilvania și Banat era un fapt imposibil de admis. O decizie precum cea din vara lui 1881, când autoritățile de la București au refuzat împământarea a 130 de familii de români bănățeni, trebuie văzută ca o concesie impusă de necesitatea evitării deteriorării relațiilor cu Austro-Ungaria. Din cercetarea documentelor identificate au putut fi valorificate informații privind tentativele interesante de a influența opinia publică românească venite din partea Dublei Monarhii, care încerca să subvenționeze ziarul de limbă germană „Bukarester Zeitung”, după ce a întreprins un demers similar pe lângă directorul ziarului „România Liberă”.

6. Tema „Elemente ale discursului istoric în acțiunile diplomației românești vizavi de Transilvania și Basarabia (1918-1947)” (responsabil: dr. Paul Nistor).

Alături de valorificarea informațiilor puse în circulație de alți istorici, cercetările au vizat identificarea unor noi surse de arhivă. La Arhivele Naționale din București și la Arhiva M.A.E. au fost găsite diferite dosare care cuprind documente referitoare la probleme de interes imediat pentru proiect. Astfel, au fost identificate o mulțime de documente referitoare la modul în care se raporta România față de spionajul maghiar și sovietic în perioada interbelică (spionaj care încerca modificarea stării de spirit a populației din Transilvania și Basarabia). Apoi, au fost găsite documente care conțin textele unor conferințe ținute de diplomați români, în țară, despre Ungaria sau URSS. În câteva rânduri s-a reușit obținerea de documente care fac referire explicită la propaganda românească pe teme istorice în exteriorul țării: o carte a istoricului Alexandru Boldur, invitarea unor istorici în Polonia pentru a conferența la sărbătorirea Marii Uniri, activitatea Cercului basarabean de la Paris, propaganda societății “Friends of Romania” în SUA.

Un alt grupaj de documente se referă la URSS și Ungaria în perioada interbelică, la politica revizionistă dusă de aceste state, precum și documente referitoare la relațiile româno-magiare în preajma modificărilor teritoriale din anul 1940. Ele oferă date importante atât despre situația Transilvaniei și Basarabiei în perioada interbelică cât și despre utilizarea istoriei și a istoricilor în acțiunile diplomatice ale Bucureștiului.

Pentru următorii ani de derulare a proiectului, 2010-2011, este avută în vedere prelungirea cercetării în arhivele din București. Atât la Arhivele Naționale ale României cât și la Arhiva Diplomatică a MAE mai sunt și alte fonduri demne de cercetat. Fiecare fond conține

numeroase dosare care pot furniza date despre modul în care diplomația românească utiliza discursul istoric, pentru promovarea intereselor de atunci ale statului roman. De asemenea, se impune studiul într-o bibliotecă occidentală pentru consultarea bibliografiei internaționale care analizează modul în care erau văzute Transilvania și Basarabia, în perioada interbelică, de diferiți istorici străini.

4. Diseminarea primelor rezultate.

a. Publicații

Andrei Cușco, *The Russian-Romanian 1878 Controversy: Between Realpolitik and National Dignity*, în "PONTES. Review of South-East European Studies", vol. 5, 2009, p. 51-102.

Flavius Solomon, recenzie la Daniel Ursprung, *Herrschaftslegitimation zwischen Tradition und Innovation. Repräsentation und Inszenierung von Herrschaft in der rumänischen Geschichte in der Vormoderne und bei Ceaușescu*, Aldus-Verlag Kronstadt/Brașov; Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde Heidelberg 2007. 433 S., 40 Abb. = Veröffentlichungen von Studium Transylvanicum, în „Jahrbücher für Geschichte Osteuropas”, Band 57 (2009), Heft 3, p. 424-426.

b. Comunicări

Dr. Flavius-Viaceslav Solomon

Românii din Basarabia în discursul academic din Rusia/ URSS și reflectarea acestuia în acțiunile diplomatice ale Rusiei/URSS. La work-shop-ul *Discurs istoric și diplomație*, Iași, 30 iulie 2009.

Mișcarea națională din Basarabia în context imperial rus. La simpozionul internațional *Despre Basarabia și Marea Unire*, Iași, Muzeul Unirii, 27 martie.

Etnicitate și politică în Republica Moldova: 1988-1991. La simpozionul internațional *20 de ani de la Căderea Zidului din Berlin: Influențe și Consecințe asupra Europei de Est*, organizat de Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău 5-7 noiembrie.

Dr. Lucian Nastasă-Kovacs

Românii din Transilvania și Basarabia în discursul istoriografic românesc. La work-shop-ul *Discurs istoric și diplomație*, Iași, 30 iulie 2009.

Educație și modernitate în Transilvania. Discrepanțe și discontinuități etno-confesionale (1867-1918). La simpozionul *Minorități și partide politice în România în secolul XX*, 12-14 noiembrie 2009, Sibiu, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu (sub egida Guvernului României: Departamentul pentru Relații interetnice)

Dr. Paul-Octavian Nistor

Elemente ale discursului istoric în acțiunile diplomației românești vizavi de Transilvania și Basarabia (1918-1947). La work-shop-ul *Discurs istoric și diplomație*, Iași, 30 iulie 2009.

Discurs istoric și diplomație. Sărbătorirea Marii Uniri în Polonia (1928). La simpozionul Național al Muzeului Județean Vaslui, 19-20 noiembrie 2009.

Dr. Liviu Brătescu

Elemente ale discursului istoric în acțiunile diplomației românești vizavi de Transilvania și Basarabia (1878-1918). La work-shop-ul *Discurs istoric și diplomație*, Iași, 30 iulie 2009.

Politică și diplomație în România (1876-1888). La simpozionul național organizat de Muzeul de Istorie Națională, Vaslui, 18-19 noiembrie 2009.

Politica externă a României (1866-1888). Etape, obiective și acțiuni politice. La simpozionul organizat de Muzeul de Istorie Națională Alba Iulia, 25-26 noiembrie 2009.

Dr. Lajos-Lorand Madly

Românii transilvăneni în discursul academic din Austro-Ungaria/ Ungaria și reflectarea acestuia în acțiunile diplomatice ale Imperiului habsburgic/ Ungaria. La work-shop-ul *Discurs istoric și diplomație*, Iași, 30 iulie 2009.

Dr. Andrei Cușco

Problematika basarabeană în activitatea „emigrației academice” basarabene din România. Conexiuni cu lumea politică și diplomația românească. La work-shop-ul *Discurs istoric și diplomație*, Iași, 30 iulie 2009.

Intelectuali și naționalisme în Basarabia secolului al XIX-lea: Rolul emigranților „basarabeni” din Regatul României. La coloctiul *A fi român în afara României. Adaptare, identitate, imagine*, organizat la Colegiul Noua Europă, București, 27 noiembrie 2009.

Director de proiect

Dr. Flavius-Viaceslav Solomon